

Kázání

biskupa Dr. *Michaela Bünkera*,
generálního sekretáře Společenství evangelických církví v Evropě,
při bohoslužbě ke 40. výročí přijetí Leuenberské konkordie
16. června v Kostele J. A. Komenského v Brně

Milost vám a pokoj od Boha Otce našeho a Krista Ježíše, našeho Pána a Spasitele!

Slova Písma svatého pro dnešní kázání jsou zapsána v evangeliu sv. Jana, v 17. kapitole, verše 20–23.

Ježíš Kristus říká: *Neprosím však jen za ně, ale i za ty, kteří skrze jejich slovo ve mne uvěří; aby všichni byli jedno jako ty, Otče, ve mně a já v tobě, aby i oni byli v nás, aby tak svět uvěřil, že ty jsi mě poslal. Slávu, kterou jsi mi dal, dal jsem jim, aby byli jedno, jako my jsme jedno – já v nich a ty ve mně; aby byli uvedeni v dokonalost jednoty a svět aby poznal, že ty jsi mě poslal a zamíloval sis je tak jako mne.*

Tolik slova Písma svatého. Bůh požehnej naše slyšení i mluvení!

Milé sestry a bratři, milý sbore!

Je mi velkou ctí a radostí, že tu dnes s Vámi mohu slavít bohoslužby. V archivu Evangelické vrchní církevní rady ve Vídni se nachází dopis z Brna ze dne 8. srpna 1867. Staršovstvo zve vrchní církevní radu, aby přijeli k vysvěcení nového kostela. Farář Ferdinand Schur a kurátor sboru, Gustav Adolf Stählin, „se oddávají té lahodné naději“, že se někdo z Vídně zúčastní. Slavnost vysvěcení se pak konala 25. srpna a byla to velká událost. Protože Červený kostel – kostel Komenského, jak se mu dnes říká, byla první velká evangelická stavba v celém regionu. Postavil ji Heinrich von Ferstel, jeden z velkých vídeňských architektů, kteří stáli u zrodu Okružní třídy. Časy se změnily! Dnes už nikdo nepíše dopisy rukou. Stačí e-mail. To máme jednodušší. Ale je tu druhá strana věci: dnes by nebylo dost dobře možné pozvat někoho jen dva týdny předem! My jsme náš termín domluvili už před mnoha měsíci.

Milé sestry a bratři, chci říci: Božím slovem jsme osloveni každý jednotlivě, ve vši rozmanitosti a různorodosti, s jakou nás Bůh stvořil. Ať muži či ženy, staří či mladí, obdařeni různými dary, se všemi svými limity, poznamenáni různými vlastnostmi, ovlivněni našimi životopisy a tradicemi. Bůh myslí na každého a každou z nás zcela osobně. Protože on to tak chce. Oslovuje nás a volá jménem. Jako jedinečné, nezaměnitelné bytosti, k nimž se ten Milosrdný přimyká bez jakýchkoliv podmínek.

A zároveň jsme jeden sbor. Právě ta různost je, co nás spojuje. Jednota a rozmanitost, ale nejde o dvě nespojené věci, které stojí jen vedle sebe. Proto raději říkám: Jednota skrze různost a obráceně různost v jednotě. To charakterizuje církev Ježíše Krista. Martin Luther píše ve Šmalkaldských člancích (1537): „*Neboť i sedmileté dítě ví, chvála Bohu, kdo opravdu je církví: že jsou jí svatí věřící a ovečky, které slyší hlas svého pastýře.*“

To je to rozhodující. Na tom všechno záleží: slyšíme hlas velkého pastýře? Nebo nám v uších znějí jiné hlasy? Protože to je to rozhodující, protože na tom církev stojí a padá, proto

evangelické církve staví do centra pravé zvěstování evangelia a pravé slavení svátostí. Protože skrze evangelium ve slově a svátosti k nám promlouvá Bůh. Volá nás k obrácení a víře, dává nám spravedlnost v Ježíši Kristu, posvěcuje, shromažďuje a posiluje nás skrze svého Ducha. V Leuenberské konkordii to zní: „Tak Bůh tvoří nový život a do světa vkládá počátek nového lidství.“ (Leuenberská konkordie, 10)

Jednota v různosti. V Ježíšově modlitbě z Janova evangelia se rozevírá na všech rovinách: je to jednota mezi Otcem a Synem, jednota mezi věřícími a Bohem i jednota mezi věřícími navzájem. A při tom všem rozdílnost mezi Otcem a Synem, mezi věřícími i Bohem a mezi věřícími navzájem.

Jako církve žijeme spolu. Ve společenství církví, které bylo vyhlášeno na základě Leuenberské konkordie a stále se prohlubuje. Myslím, že to je hlubší smysl mezicírkevního společenství: rozpoznáváme, že jen spolu s ostatními jsme církví Kristovou, skrze kterou Bůh vytváří počátek nového lidstva. Žádná církev sama o sobě nemůže být tím nástrojem, jímž by Bůh uskutečňoval svůj nový svět. Ani sama o sobě nemůže být už tady a teď znamením nového stvoření, znamením dovršení království pokoje a spravedlnosti.

To je, jak se domnívám, významný příspěvek našeho církevního společenství lidem tohoto světa. Dnes vidíme, že vzrůstají rozdíly v mnohých společnostech. Rozvírají se nůžky mezi bohatými a chudými; stále více lidí je ponecháno napospas svým životním rizikům v hospodářské nouzi, v psychických problémech, v nezaměstnanosti a v nedostatečné základní péči. Stále zřetelněji vychází na povrch, jak se z rozdílů stávají protiklady, které ohrožují soudržnost ve společnosti. Zároveň se bohatý svět a také Evropa odděluje navenek.

Dnešní neděle, jak navrhuje Konference evropských církví, má být také dnem památky na ty mnohé, kteří jsou na útěku a svůj život ztrácejí před zdmi Evropy. Na ty, kteří zahynuli ve Středozezemní moři, co se udusili v nákladních kontejnerech, odsunutí, všelijak traumatizovaní, vystavení novým nebezpečím, a na mnohé další. Ptám se: může mít nějakou budoucnost společnost, která toto všechno strpí, jen aby udržela vlastní blahobyt a vlastní jistoty?

Tu svobodu nám vydobyl Kristus, píše apoštol Pavel (Ga 5,1). Jen nám? Není naše křesťanská svoboda i závazkem, abychom se zastali těch, kteří trpí pod útlakem, pronásledováním, nátlakem či násilím? Samo ospravedlnění z milosti je darem, ale zároveň i úkolem. Konkordie to říká takto: „Toto poselství osvobozuje křesťany k odpovědné službě ve světě ... Zasazují se o pozemskou spravedlnost a o mír mezi lidmi a národy.“ (Leuenberská konkordie, 11)

Když byla před čtyřiceti lety Leuenberská konkordie schválena, byli jsme postaveni před jeden z největších úkolů: jak budeme zacházet s minulostí, která je poznamenána vzájemnými odsudky a vymezeními? Nejde za tím jednoduše udělat tlustou čáru. Ale zároveň nemůžeme stavět na věčné časy na proviněních, která se stala a která se v minulosti nahromadila.

Brněnský autor Jiří Kratochvíl ve svých Brněnských povídkách (2004) vypráví o jedné rodinné slavnosti krátce po válce. Členové rodiny jsou pospolu a vzpomínají na ty příbuzné, kteří přišli ve válce v době nacistického teroru o život. A je jich hodně! Život každého a každé z nich se jim znovu promítá. Vyprávějí si o těch nejhezčích momentech se zesnulými, vzpomínají na jejich vlastnosti a osobnostní projevy. Vzpomínka žijících je tak intenzivní a smutek tak

bolestivý, jako by je všichni měli před očima živé. Mrtví tím intenzivním vzpomínáním skoro jako zázrakem ožívají – až tak, jako by na chvíli vstali z mrtvých. A tu právě v tomto nesku-
tečném momentu, uprostřed noci, obklíčí dům Státní bezpečnost a zatkne všechny obyvatele. A ti vzpomínkami obživlí jsou při tom také! A jako tolik jiných, nemohou ani oni uniknout spárům Státní bezpečnosti. Tak jsou teď zajati v přítomnosti a brzo začnou tyranizovat živé. Zásah policie a zážitek násilí onu vzpomínku načisto zmrazil. Smíření je nemožné, duchové minulosti jsou probuzeni k novému životu, aby mezi námi napořád prováděli své neblahé dílo. „Pandořina skříňka“, tak Kratochvil nadepsal toto vyprávění.

Nesvoboda a útlak znemožňují smíření. Teprve skrze svobodu se může podařit, abychom se smířili s naší minulostí. Jsem vděčný, že v Rakousku v roce 2002, tedy ještě před vstupem České republiky do Evropské unie, jsme jako Leuenberské církve mohli prožít takový akt smíření. Naše církve jsou vzájemně spojeny mnohými a těsnými kontakty. Spolupracují v regionální skupině GEKE. Tam zjistily evangelické církve toto: *Evropa se stává pojmem pro společné zvlá-
dání krizí a řízení konfliktů. Aby se to dařilo, k tomu chtějí přispět církve Leuenberského spole-
čenství církví. Přitom vycházejí z reformační tradice, která je úzce spjata s dějinami Evropy. Přes své rozdílné zkušenosti mají společné chápání evangelia. Usilují o společenství ve svědectví a službě.*

Je to zvěst smíření, kterou máme společně šířit. To jsme my evangelíci dnešní Evropě dlužni. Evropa, ten kontinent „z krve zrozený“, jak jednou řekl Joschka Fischer, toto smíření potřebuje. Aby mezi námi nepanovala nová nenávisť, nové předsudky, nové vyčlenění menšin nebo nový nacionalismus. To je ta Pandořina skříňka, která dnešní Evropu ohrožuje. Díky to-
muto smíření jsme „svobodni pro budoucnost“, jak znělo motto posledního valného shromáždění Společenství evangelických církví v Evropě. Jednota v různosti, protože Bůh nás osvobo-
dil skrze Ježíše Krista a smířil nás sám se sebou. Tak jsme povoláni, abychom sloužili tomuto smíření (2K 5).

Společenství církví na bázi Leuenberské konkordie je v podstatě společenství bohoslužebné. V bohoslužbě slyšíme zvěst osvobození a prožíváme smíření u stolu Páně. Proto máme také náš vlastní leuenberský zpěvník s názvem „Colours of Grace“ – Barvy milosti. V tomto zpěvníku je jedna česká píseň od Ludka Rejchrt (naštěstí i v německém a anglickém překladu). Je to velikonoční píseň „Přemohl Ježíš smrti noc“. Dovolím si přečíst druhou sloku této písně a pokusím se o to česky:

To jitro velikonoční smíš chválit v každém místě. Vždyť všude, kde se shromáždí ve jménu jeho dva neb tři, je s námi zcela jistě.

A pokoj Boží, převyšující každé pomýšlení, bude střežit vaše srdce i mysl v Kristu Ježíši.
Amen.